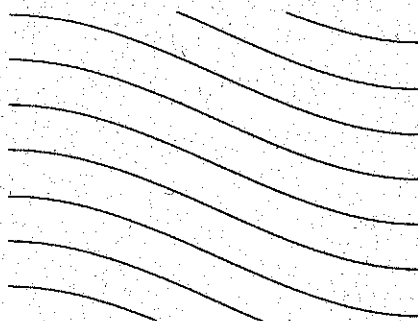

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

MAREC 1998/3/L.VII

▲ **DOMAČE NOVIČKE** ● Uvodni govor na predstavitvi rezultatov mednarodnega projekta za spremljanje pismenosti ● Razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998 ● Prenova izobraževanja odraslih ▲ **UTRINKI IZ SVETA** ● Informacijsko-dokumentacijska dejavnost se spleta v omrežja ▲ **KOTIČEK JE VAŠ** ● Demonstracijska skupina - nov Dobin projekt ▲ **OČI KRITIKE** ● Ali bo izobraževanje z davkom na dodano vrednost postalo še bolj nedosegljivo? ▲ **KAJ MENITE?** ● Etični vidiki izobraževanja ▲ **PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO** ● Kurikularna prenova in spopolnjevanje andragoških delavcev ● Nenehno usposabljanje v dobro narave in ljudi ● Temelji emocionalne inteligence ▲ **POSVETI, KONFERENCE** ● Vabilo na srečanje mednarodnega združenja ISCAE ▲ **OBVESTILA** ● Razpis programov Phare LIEN In programov Phare partnership 1997 ▲ **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

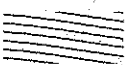
Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji, Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovno predvidevamo, da bomo v Novičkih objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkih bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - urednica in vodja Informacijskega središča, Meri Beganovič - DTP in design.
- Novičke tiska Tiskarna Štrok.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, E-mail: zvonka.pangerc@acs-saac.si

Po mnenju Urada Vlade za informiranje št. 23/207-93 z dne 26.7.1993 sodi bilten Novičke med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

DOMAČE NOVIČKE

Uvodni govor na predstavitvi rezultatov mednarodnega projekta za spremljanje pismenosti

O delovnem srečanju v sklopu mednarodne raziskave pismenosti odraslih na Andragoškem centru Slovenije (od 29. do 30. januarja 1998) smo poročali že v februarskih Novičkah, tokrat pa objavljamo nekoliko prirejen izveček iz pozdravnega govora, ki ga je imel Tomaž Banovec, direktor Urada za statistiko Republike Slovenije.

Urad za statistiko Republike Slovenije je ena od vladnih ustanov. Je strokovno neodvisna in vključuje vse znanstvene in strokovne dosežke širšega in ožjega strokovnega in institucionalnega okolja. Nacionalni program statističnih raziskovanj, ki temelji na Zakonu o državni statistiki, vključuje mnoge naloge, vključno tiste, ki jih izvajajo druge institucije v sodelovanju s Statističnim uradom. Imajo pa skupen namen: s pomočjo statističnih podatkov razumeti in upravljati sedanost in odločati o prihodnjih korakih.

Slovenija seveda ni kot osamljen otok. Smo majhen narod v morju večjih dežel. Naše prebivalstvo predstavlja 0,037 odstotka svetovnega in proizvaja okrog 0,074 svetovnega brutoproizvoda. Slovenci se ponasamo s posebnostmi naše pokrajine in zgodovinskimi značilnostmi, poleg tega pa tudi s čudovitim jezikom, ki se ga je težko naučiti. Poleg ednine in množine ima namreč tudi dvojino, sklanjanje samostalnikov in pridevnikov pa tudi spreganje vseh glagolov. Lahko bi rekli: "Čudovito!" Toda tudi naša vzgojna struktura je nekako posebna. Imeli smo obdobje polne zaposlenosti, ko je vsakdo lahko dobil delo. Tovarne so zaposlovale vse domače prebivalstvo in celo priseljence od drugod. Pomembneje je bilo ljudi zaposlovati kot pa to, kakšne ljudi zaposlovati. Zaradi popolne zaščite delovnih mest in tudi drugih socialnih ugodnosti je v drugačnih političnih razmerah veliko ljudi prenehalo študirati in se raje zaposlilo.

Čeprav so analitiki opozarjali, da v prihodnosti ne kaže dobro, se je tovrstno zaposlovanje obdržalo, vse dokler se Slovenija v letu 1991 ni osamosvojila. Napaka je kmalu postala očitna in zanjo smo morali plačati tako delodajalci kot zaposleni. Ob upoštevanju težavnosti jezika in komunikacije se soočamo tudi s funkcionalno in delno nepismenostjo zaposlenih in mladih ljudi. Dodatno izobraževanje, ki je bilo politika razvitega sveta in še posebno Evrope, pri nas ni bilo kaj posebej iskano. Poleg tega so različna potrdila pogosto nadomestila diplome. Jezik kot sredstvo komuniciranja in pismenost v širšem pomenu sta bila manj pomembna.

Zdaj to predstavlja nenehno težavo. Mednarodna raziskava, v kateri sodelujete, je zelo pomembna za sedanje delo. To delo izpostavlja tudi pojav informacijske družbe.

Informacijska doba poleg splošne pismenosti ljudi in komunikacijskih veščin zahteva tudi več vrst pismenosti. V 80. letih smo v Sloveniji iznašli izraz računalniška pismenost, poznamo tudi tehnološko nepismenost in še nekatere druge.

Obstaja pa tudi evropska pobuda: Slovenija čaka na članstvo v Evropski zvezi. V 80. letih so angleščina in drugi tuji jeziki v Sloveniji nadomestili srbski oziroma hrvaški jezik kot drugi komunikacijski jezik. Zahteva se nova dodatna pismenost. Kako bi lahko razumeli tuje skupnosti, njihove jezike in kulture in komunicirali z njimi brez naše temeljne pismenosti! Odprte meje in globalizacija gospodarstva kažejo, da se bomo morali učiti vse življenje in da bo komunikacija drugačna in zahtevnejša.

To je čas velikih zasukov: cilji so v nenehnem gibanju, strelci pa tudi. Pismenost se mora razvijati znotraj družbe, ki je del svoje komunikacije prenesla na računalniško mrežo. Ker je čedalje manj nadpovprečno izobraženih posredovalcev, postajamo vsi subjekti komunikacije, ki mora biti vsaj ustrezna, če že ni popolna. Ni dovolj posredovalcev, ki bi povezali sintakso s semantiko in pragmatičnostjo.

In tako se soočamo z dejstvom, da moramo, še preden se odločimo o tem, kaj storiti, ugotoviti, kakšna je situacija. Patrick Gedds je dejal, da mora biti raziskava pred načrtom. Tudi Statistični urad podpira raziskovalno načrtovanje na Andragoškem centru Slovenije. Ta podpora pa ni omejena le na pripravo vzorčenja. Slovenija ima zaradi svoje tradicionalne usmerjenosti k registriranju dobro evidenco in statistično podlago za še več analiz in statističnih pregledov. Tudi socialno ozadje vsake osebe, zajete v raziskavi, je prav tako na voljo, saj se lahko za statistične namene povežejo in uporabijo mnogi osebni podatki iz več upravnih registrov. Zato je možno nekatere podatke o socialno-ekonomskem statusu ljudi, zajetih v raziskavi, vključiti v vaš projekt: to pa ste tudi že upoštevali pri izbiri vzorca raziskave.

Tomaž Banovec, Urad za statistiko RS

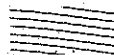

Razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998

Obveščamo vas, da je 23. marca 1998 v Šolskih razgledih in 20. marca 1998 v Uradnem listu RS izšel razpis nagrad Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998.

Časa za oddajo predlogov je veliko. Med nami so sodelavci, ki si zaslužijo nagrado za uspešno in prizadevno delo, zato ne odlašajte do zadnjega. Naj se tudi v številu predlogov vidi, da razvoj izobraževalne dejavnosti temelji na ljudeh, ki si te nagrade zaslužijo.

Maša Stavanja, ACS

Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju šolstva na podlagi 7. člena zakona o nagradah Republike Slovenije na področju šolstva (Ur. l. RS, št. 56/94) ter 2. člena pravilnika o delu odbora za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju šolstva objavlja

razpis

nagrada Republike Slovenije na področju šolstva za leto 1998

Nagrade Republike Slovenije na področju šolstva se podeljujejo za najvišje dosežke, ki pomembno prispevajo h kvalitetnemu delu v vzgoji in izobraževanju, k razvoju pedagoške teorije in prakse ter k povezovanju obeh z ožjim in širšim okoljem.

Kandidate(-ke) za nagrade lahko predlagajo fizične in pravne osebe.

Področja

Nagrado lahko prejme posameznik(-ica), skupina, zavod ali druga organizacija na področju predšolske vzgoje, osnovnega šolstva, osnovnega glasbenega šolstva, izobraževanja in usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju, srednjega šolstva, izobraževanja odraslih, višjega in visokega šolstva, dijaških in študentskih domov, šolstva pripadnikov madžarske in italijanske narodnostne skupnosti in Romov, šolstva pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture za Slovence po svetu.

Odbor bo podelil največ enajst nagrad, od tega na posameznem področju največ tri.

Nagrado lahko prejme posameznik(-ica), skupina, zavod ali druga organizacija, če deluje na posameznem področju najmanj 10 let.

Posameznik(-ica) lahko prejme nagrado za življenjsko delo, če je na posameznem področju deloval(-a) najmanj 30 let.

Nagrade in kriteriji za dodelitev

Nagrada za posebno uspešno vzgojno-izobraževalno, inovacijsko in organizacijsko delo v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če ima naziv svetnik(-ica) ali je izvoljen(-a) v naziv visokošolskega učitelja,
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na področju vzgoje in izobraževanja,
- če je dosegel(-la) nadpovprečne in v javnosti potrjene rezultate na področju vzgoje in izobraževanja.

Nagrada se lahko podeli tudi v primeru, če je kandidat(-ka) najmanj 20 let dejaven (-a) na področju vzgoje in izobraževanja ali če je upokojen(-a).

Nagrada za avtorsko delo na področju učbenikov in učnih pripomočkov se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če ima najmanj naziv svetovalc(-ka) ali je izvoljen(-a) v naziv visokošolskega učitelja ali sodelavca(-ke),
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na področju vzgoje in izobraževanja,
- če je v zadnjih petih letih napisal(-a) vsaj en učbenik, ki ga je strokovna kritika ugodno ocenila, oziroma je pripravil(-a) več učnih pripomočkov, ki so bili ugodno ocenjeni in so se širše uveljavili na področju vzgoje in izobraževanja,
- Nagrada se lahko podeli tudi v primeru, če je kandidat(-ka) najmanj 20 let dejaven(-a) na področju vzgoje in izobraževanja ali če je upokojen(-a).

Nagrada za najvišje dosežke v znanstveno-pedagoškem delu v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če ima naziv znanstvenik(-ca) svetnik(-ica) ali je izvoljen(-a) v naziv visokošolskega učitelja ali znanstvenega sodelavca(-ke),
- če najmanj 10 let ustvarjalno deluje na znanstveno-pedagoškem področju vzgoje in izobraževanja,
- je v zadnjih petih letih napisal(-a) vsaj eno znanstveno delo na področju vzgoje in izobraževanja, ki je pomembno prispevalo k razvoju tega področja, h kvaliteti pedagoškega dela in vključevanju študentov v raziskovalno-študijske procese v visokem šolstvu.
- Nagrada se lahko podeli tudi, če je kandidat(-ka) upokojena(-a).

Nagrada za življenjsko delo v vzgoji in izobraževanju se lahko podeli, če kandidat(-ka) izpolnjuje naslednje pogoje:

- če je najmanj 30 let dejaven(-na) na področju vzgoje in izobraževanja,
- če njegovi (njeni) učenci, dijaki, študentje oziroma odrasli dosegajo nadpovprečne uspehe pri šolanju oziroma študiju ali na najvišjih domačih ter tujih tekmovanjih,
- če dosega nadpovprečne rezultate pri vzgojno-izobraževalnem, svetovalno-mentorskem, strokovnem ali znanstvenoraziskovalnem delu,
- če se je vidno uveljavil(-a) na področju dodiplomskega, podiplomskega izobraževanja oziroma stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev oziroma vzgojiteljev.

Nagrada se lahko podeli tudi, če je kandidat(-ka) upokojen(-a).

Obvezne sestavine predloga za nagrado

Predlog za dodelitev nagrade mora vsebovati:

- ime in priimek kandidata(-ke), naslov stalnega bivališča, izobrazbo ter zaposlitev,
- ime in priimek kandidatov(-k), naslov stalnega bivališča, izobrazbo ter zaposlitev, če gre za skupino posameznikov,
- ime zavoda ali druge organizacije, naslov, natančen opis dejavnosti zavoda ali druge organizacije,
- pisno utemeljitev z dokazili,
- osnovne podatke o predlagatelju.

Pravne in fizične osebe pošljejo predloge z utemeljitvijo in dokazili v zaprti ovojnici na naslov: Ministrstvo za šolstvo in šport, Župančičeva 6, Ljubljana, s pripisom: "Ne odpiraj - razpis za nagrade na področju šolstva", ali jih prinesejo osebno do petka, 28. avgusta 1998, do 12. ure.

Prenova izobraževanja odraslih

Tistim, ki so že na predstavitvi *Izhodišč za pripravo izobraževalnih programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja odraslih v Tednu vseživljenjskega učenja* poudarjali, kako pomembna in potrebna so, najprej povejmo, da sta Področna kurikularna komisija za poklicno in strokovno izobraževanje ter Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih sredi februarja na skupni seji ta dokument že sprejeli. Njegova obravnava v Nacionalnem kurikularnem svetu in sprejemanje v pristojnem strokovnem svetu sicer še sledita in upravičeno upamo, da bodo *Izhodišča* kmalu obravnavana in sprejeta tudi v teh telesih.

Zaradi omenjene obravnave februarska seja Področne kurikularne komisije ni mogla vključevati veliko dodatnih vprašanj. Vseeno kaže poudariti, da je bil, upoštevajoč pripombe in predloge ob osnutku, sprejet predlog *Programa dela PKK IO za leto 1998*. Tega ne poudarjam le zato, ker gre za formalno sprejetje, ampak predvsem zato, ker smo pri oblikovanju programa (in bomo tudi pri njegovem uresničevanju) opozarjali na pomembnost take dinamike dela področne in vseh programskih komisij, ki bo ob siceršnji obravnavi specifičnih in aktualnih problemov izobraževanja odraslih ob koncu leta oziroma prenove zagotovila tudi sprejetje in uvajanje novih izobraževalnih programov za odrasle povsod, kjer bo to mogoče. Trenutno smo s tem najdlje pri osnovnošolskem in gimnazijskem izobraževanju odraslih ter pri programih jezikovnega izobraževanja, ki se pripravljajo posebej za odrasle. V začetku omenjeno sodelovanje med komisijama in *Izhodišča* kot rezultat tega pa nam dajeta priložnost in obenem narekujejo potrebo po pospešenem delu tudi na vseh ravneh poklicnega in strokovnega izobraževanja odraslih.

Trenutno v ACS poteka prvi od več načrtovanih seminarjev v okviru spopolnjevanja za potrebe kurikularne prenove. Modul z naslovom *Razvijanje izobraževalnih programov za odrasle* je, sodeč po odzivu in živahni razpravi, pravi odgovor na potrebe izobraževalcev in članov programskih komisij. Sicer pa bo PKK IO v marcu imel dve seji in predvsem o drugi bomo v naslednji številki *Novičk* obširneje pisali, saj je k aktualni razpravi o nižjem poklicnem izobraževanju, programih USO in certifikatnem sistemu (kar bo osrednja točka seje) poleg članov področne komisije povabljen vrsta predstavnikov pristojnih ustanov. Pričakujemo torej lahko, da bomo v razpravi in s sprejetimi sklepi pomagali rešiti probleme in nejasnosti okrog tovrstnega izobraževanja, obenem pa začrtali smeri njegovega bodočega razvoja.

mag. Janko Berlogar, ACS

Evalvacija programa UŽU v letu 1997

(nadaljevanje iz prejšnje številke)¹

V prejšnji številki smo predstavili predvsem podatke o organizacijah, ki izvajajo program UŽU, ter o udeležencih programa. V drugem delu pa se bomo posvetili predstavitvi učiteljev, njihovega dela, uporabi metod in oblik poučevanja, učnih pripomočkov in gradiv.

Učitelji

Trenutno je v Sloveniji 44 usposobljenih učiteljev, ki so si v posebnem programu usposabljanja na ACS pridobili licenco za izvajanje programa UŽU. Med njimi je dve tretjini aktivnih – tako je lani program izvajalo 25 učiteljev. Pri vseh izvedbah programa UŽU sta sodelovala dva učitelja, v dveh izvedbah pa je občasno priskočil na pomoč še tretji učitelj. Program UŽU predvideva, da ga izvajata dva usposobljena učitelja, večina izvajalskih organizacij pa ima usposobljenega enega učitelja, le v 5 organizacijah sta usposobljena dva in v eni po tri. Zato si izvajalci še vedno pomagajo tudi z gostujočimi učitelji, ki jih je na usposabljanje poslala kakšna druga organizacija. Pri vseh teh objektivnih ovirah je težko upoštevati priporočilo programa UŽU, naj bodo učitelji iz istega okolja kot udeleženci – tej zahtevi je ustrezalo 11 učiteljev. V letu 1997 je večina učiteljev izvajala program UŽU honorarno (76 %), ostali pa so redno zaposleni v izvajalski organizaciji.

Vsebine programa

Vsebine programa UŽU, ki usposablja udeležence za funkcionalne rabe branja in pisanja v vsakdanjem življenju odraslih, temeljijo na prepletanju temeljnih vsebin (računanja v vsakdanji rabi, tvorjenja ustnih in pisnih sporočil, branja pisnih besedil z razumevanjem, sporazumevanja v različnih socialnih okoliščinah) - ter na prepletanju integrativnih vsebin (motivacije, spremljanja napredovanja udeležencev in splošne poučenosti). Zato tudi želimo, da bi učitelji pri izvedbah programa resnično poskrbeli za povezovanje vsebinskih področij. To pa je težko uresničljivo, če ne uporabljajo pestrih metod in oblik poučevanja, učnih pripomočkov in gradiv iz vsakdanjega življenja udeležencev. Največ učiteljev (43 %), povezuje sporazumevanje s temami iz splošne poučenosti in sporočanja, manj učiteljev (36 %) pa povezuje vse vsebinske sklope programa UŽU; precej učiteljev (18 %) izvaja le računanje, brez povezovanja z drugimi vsebinami, 3 % pa izvajajo le organizacijsko delo. Opazili smo, da učitelji manj časa namenjajo integrativnim vsebinam, več pa temeljnim vsebinam. V nekaterih skupinah pa skorajda ne obravnavajo vsebin (ali pa jih obravnavajo neustrezno), ki so po našem mnenju ključne za trenutni položaj udeležencev v programih, in sicer:

¹ Besedilo je nastalo na podlagi nacionalnega poročila o evalvaciji programa UŽU v letih 1996-97, ki so ga pripravile: Olga Drogenik, mag. Alenka Janko Spreizer in mag. Ester Možina.

izobraževanje, socialna varnost, zaposlitev in iskanje dela. Vključitev v izobraževanje, zmožnost iskati delo, zagotovljena socialna varnost ipd. so pravzaprav cilji programa UŽU za udeležence in povsem nedopustno je, da ta področja niso sestavni del programa ali pa da se obravnavajo žle teoretično' (primeri, ko v času izvedbe programa skupine niti enkrat ne obiše predstavnik Zavoda za zaposlovanje, Centra za socialno delo ali izobraževalne organizacije). Značilno je, da v takih skupinah učitelji tudi ne izdelajo individualnega načrta za posamezne udeležence, iz katerega bi bilo razvidno, kaj bodo udeleženci počeli po končanem programu. V teh primerih tudi ni pričakovanih učinkov programa UŽU za udeležence: po končanem programu se vrnejo v stanje pred programom. Pogosto postanejo še bolj zagrenjeni in nedejavni, kajti propadel je še en poskus, da bi se v njihovem življenju kaj spremenilo. Vsebine programa pa tudi zelo hitro pozabijo, če jih nimajo priložnosti obnavljati.

Druge splošnoizobraževalne vsebine, ki so jih lani najpogosteje obravnavali, so bile: kultura, komunikacija, zdravje, bolezni, zdrava prehrana, aktualni politični dogodki; manj pogoste pa so bile teme o športu, osebnostni rasti, zgodovini kraja in geografiji.

Metode učenja in poučevanja

Pri uporabi primernih metod pri različnih vsebinah programa UŽU se zelo kaže usposobljenost, pa tudi ustvarjalnost učitelja, ki izvaja program UŽU. Uporabo metod vrednotimo tudi pri opazovanju učnih enot. Prevladujejo metode predavanje, razlaga, pogovor, pa tudi aktivnejše metode, kot so diskusija, skupinsko delo, izobraževanje s pisnimi viri, igra vlog, svetovanje, konzultacija, nastopi udeležencev, zapisovanje po nareku, izobraževanje s pomočjo množičnih medijev.

Pogosto si ogledajo tudi kulturne in druge ustanove v lokalni skupnosti, s čimer želimo prispevati k boljšemu poznavanju institucij, spodbuditi udeležence za obiske kulturnih ustanov (npr. knjižnice, gledališča, muzeja, galerije, kina), ter za kakovostno preživljanje prostega časa, nekateri obiski so namenjeni učinkovitejši komunikaciji s svetom (pošta, avtobusna in železniška postaja) ter orientaciji v skupnosti ali pa usposabljanju za obvladovanje vsakdanjih pisnih in bralnih ter računskih spretnosti pri nekaterih življenjskih opravilih (pošta, banka). Nekateri obiski so namenjeni tudi predstavitvi možnosti za nadaljnje usposabljanje in zaposlitev udeležencev po končanem programu (npr. ogled proizvodnje oziroma delavnice). Obiski so seveda odvisni od potreb in želja skupine, pa tudi od objektivnih možnosti, ki jih ponuja domači kraj. Tako skupine precej pogosto obiskujejo knjižnice, gledališča, galerije, muzeje, posamezne skupine pa so obiskale druge ustanove, kot so akvarij, tržnica, vinska klet, letališče, mladinski center, zdravstveni dom, Center za socialno delo, Rdeči križ, tiskarna ipd.

K splošnoizobraževalnim vsebinam prispevajo tudi obiski strokovnjakov z različnih področij, zelo pomembno pa je, da učitelji organizirajo pogovor s svetovalci za zaposlitveno in izobraževalno kariero. Tega dejstva se zavedajo tudi učitelji, saj so redki tisti, ki pogovora ne organizirajo. Svetovanju za izobraževanje in zaposlovanje izobraževalne organizacije namenjajo zelo različno števil ur, od 1 do 24.

Učno gradivo

Od leta 1992, ko smo začeli uvajati program UŽU, je bilo razvitih nekaj posebnih gradiv za udeležence in učitelje. ZLUS je leta 1993 izdala gradivi za računanje v vsakdanji rabi ter razumevanje in tvorjenje ustnih in pisnih sporočil. Priročnik za sporazumevanje se je po prvem letu izkazal za pomanjkljivega in enostranskega, zato ACS ni priporočal uporabe. Pred dvema letoma smo oblikovali skupino učiteljev, ki je začela pripravljati priročnik po posebni metodologiji, gradivo je še vedno v pripravi pri ZLUS.

Izkušnje so nas prepričale, da ni mogoče razviti takšnega priročnika, ki bi bil primeren za vse skupine, zato je usposobljenost učiteljev še toliko pomembnejša. Program UŽU zahteva, da so učna gradiva in pripomočki prirejeni specifičnosti skupine in lokalnega okolja, zato so učitelji usposobljeni za razvijanje učnih gradiv in uporabo različnih virov učenja.

Pri evalvaciji spremljamo gradiva, ki jih učitelji uporabljajo za izdelavo učnih listov ter gradiva in pripomočke, ki jih dobijo udeleženci v programu UŽU. Še vedno več kot polovica izvajalcev uporablja gradiva ZLUS, knjige za motivacijo in popestritev so uporabljali le v posameznih skupinah, priročnike in slovarje pa so v končnem poročilu navedli v Dartu ter Alfabetu. Na hospitacijah smo videli zelo zanimive učne liste, ki so jih izdelali učitelji za posamezne skupine, različna gradiva in pripomočke, vendar pa jih žal niso vpisali v končno poročilo.

Za učitelje v programih UŽU trenutno ni priročnika, vendar pa na ACS iz leta v leto dopolnjujemo gradiva za usposabljanje učiteljev. Tudi ta gradiva uporablja večina učiteljev pri pripravi učnih listov za udeležence, v nekaterih primerih pa jih preprosto kopirajo, vendar to ni najbolj zaželeno. Navajamo podrobnejšo analizo uporabljenih gradiv.

Za sporočanje so izvajalci navajali naslednje vire.

1. Gradivo ZLUS za udeležence delno uporablja 9 izvajalcev od 16, za katere imamo podatke (Doba, Invel, Stik Mežica, Inter-es, Dart, LU Celje, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).
2. Gradivo iz usposabljanja za učitelje UŽU uporabljajo vsi izvajalci, kot smo ugotovili na hospitacijah, v končnih poročilih pa je to navedlo 7 izvajalcev (Stik Mežica, Dart, LU Celje, LU Koper, Andragoški zavod Maribor, LU Žalec, PCPI Krško).
3. Priročnike za pravopis (Pravopis, Abeceda pravopisa, Cik-cak po pravopisu, Slovenska pravopisna pravila) in SSKJ uporablja večina izvajalcev, posebej pa je to navedlo 7 izvajalcev (Doba, Invel, Stik Mežica, Diada, LU Kranj, Andragoški zavod Maribor, PCPI Krško, LU Ormož).
4. Druge priročnike za slovenski jezik (Pouk slovenščine malo drugače, Sporočanje za šolo in vsakdanjo rabo, Pisno sporočanje za vsakdanjo rabo, Pišem, torej sem) pa navaja 5 izvajalcev (Stik Mežica, Diada, LU Kranj, PCPI Krško, LU Ormož).

Pri matematiki so poleg gradiva ZLUS in gradiva za usposabljanje učiteljev uporabljali tudi priročnike in revije za popestritev matematike (Moja zabavna matematika, Bližnjica do matematike, Presek). Ta gradiva uporabljajo 4 izvajalci (Doba, Alfabet, Invel, Andragoški zavod Maribor).

Izvajalci so uporabljali tudi gradivo s področja psihologije, komunikacije (Doba, Diada in Andragoški zavod Maribor), s področja predpisov, delovne zakonodaje in podjetništva (Invel, Inter-es in Dart), pa tudi dnevni tisk, tedensko in mesečno periodiko (uporabljajo jo v Alfabetu).

Gradivo, ki ga uporabljajo učitelji, je precej bolj raznovrstno kot pa gradivo za udeležence, kar kaže na to, da učitelji črpajo zamisli in vaje iz različnih virov in jih prilagajajo potrebam in interesom v posamezni skupini. Precejšnje število izvajalcev še vedno uporablja gradivo za udeležence, ki ga je pred 4 leti izdala ZLUS, čeprav smo ga odsvetovali. To pomeni, da je nujno potrebno pripraviti novo gradivo za udeležence, izdelati poseben priročnik za učitelje ob tem pa učitelje še naprej usposabljati za iskanje različnih virov učenja in za izdelovanje ustreznih učnih gradiv.

Učni pripomočki

Učitelj naj bi uporabljal različne učne pripomočke, s katerimi bi ponazarjal učno snov ter motiviral udeležence za učenje. Evalvirali smo, katere učne pripomočke uporabljajo učitelji za posredovanje različnih vsebin. Izvajalske organizacije so pri tem vprašanju precej pomanjkljivo navajale vsebine. Vsi izvajalci uporabljajo skice, sheme, grafikone ali ponazorila, dobra polovica izvajalcev uporablja vizualna tehnična sredstva, kot so diapozitivi, grafoskop, film ipd. Avdiotehnična sredstva, npr. kasete, plošče in radio uporablja večina izvajalcev, najpogosteje pri sproščanju in med odmori; 5 izvajalcev uporablja avdiovizualna sredstva, npr. video in televizijo, polovica izvajalcev uporablja računalnik, posamezni izvajalci pa tudi druge pripomočke, ki jih sami izdelajo ali kupijo, npr. plakate, zemljevide, ravnila, fotoaparati ipd.

Nadaljevanje v naslednji številki

mag. Alenka Janko Spreizer in mag. Ester Možina, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Informacijsko-dokumentacijska dejavnost se spleta v omrežja

Avgusta lani smo v Noviškah poročali o Peti Unescovi mednarodni konferenci o izobraževanju odraslih (na kratko CONFINTEA V), katere dogajanje je temeljilo na geslu: Učenje odraslih – pravica in veselje, naloga in sredstvo. Če se nekoliko zamislimo nad uresničljivostjo naštetih vidikov učenja, kaj kmalu naletimo na problem dostopa do ustreznih informacij. CONFINTEA V je tej tematiki namenila posebno pozornost, saj je delovna skupina Raziskovanje, dokumentacija in statistika o učenju odraslih obravnavala temo: Oblikovanje svetovne skupnosti izobraževanja odraslih s pomočjo informacij in dokumentacije – razvoj omrežij. V dogovoru s koordinatorko skupine Ursulo Giere z Unescovega inštituta za izobraževanje (UIE), Hamburg, v nadaljevanju objavljamo njen članek z istim naslovom, ki je bilo izhodišče za julijsko razpravo.

Predvidevamo, da bomo v prihodnje še pisali o tej temi, saj bo predstavnik ACS-ja deloval v izvršnem odboru prej omenjene tematske skupine, ki bo pod vodstvom Unesca dalje razvijala informacijsko-dokumentacijske storitve za izobraževanje odraslih v svetu. Dosedanja prizadevanja ACS-ja, ki zadevajo to področje, se prav tako ujemajo s postavljeno nalogo, saj pri nas že od leta 1995 deluje Regionalno informacijsko-dokumentacijsko središče za države srednje in vzhodne Evrope. Unesco v tem prepoznava odlične možnosti za vzpostavitev ključnega informacijsko-dokumentacijskega vozlišča za ta del sveta, marsikaj pa je odvisno od pristojnih slovenskih ministrstev in njihove pripravljenosti, da tudi oni uvidijo strateško pomembnost projekta in ga ustrezno gmotno podprejo.

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ACS

Oblikovanje svetovne skupnosti izobraževanja odraslih s pomočjo informacij in dokumentacije – razvoj omrežij za informacijsko-dokumentacijske storitve v izobraževanju odraslih

Predstavljajte si, da ste raziskovalec v Sierr Leoneju, ki zavzeto išče informacije o metodah vrednotenja pismenosti odraslih... Ali politik v vzhodni Evropi, ki razmišlja o vpeljevanju nove zakonodaje o izobraževanju odraslih...Ali zdravstveni delavec v Šri Lanki, ki išče informacije o načrtovanju in uvajanju novih programov za razvoj skupnosti...

Dejstvo je, da se sleherni član skupnosti izobraževanja odraslih – kjer koli že živi in v kateri koli vlogi deluje – pri svojem delu kdaj pa kdaj sooča s pomanjkanjem informacij in drugih virov. Nenehnemu povečevanju znanja in nezadržnemu uveljavljanju novih medijev navkljub je za večino ljudi dostop do ustreznih informacijsko-dokumentacijskih storitev še vedno iluzija. Raziskovalci, politiki, gospodarstveniki, udeleženci izobraževanja odraslih, izobraževalci in vsi drugi, ki jih zadeva problematika vseživljenjskosti učenja, imajo zelo neenak dostop do vseh vrst informacij in dokumentacij. Tudi podatkovne zbirke s področja izobraževanja odraslih so v svetu izrazito neenakomerno razporejene. Največji dokumentacijski centri s področja izobraževanja odraslih delujejo v Zahodni Evropi in Severni Ameriki. Tam zbirajo, obdelujejo in širijo predvsem znanje, ki je vsem na očeh, nimajo pa dostopa do manj znanih, izvernih knjig in drugih medijev iz obrobnejših delov sveta. V marsikateri državi nimajo nikakršne dokumentacije o izobraževanju odraslih, kjer pa so dokumentacijske storitve na voljo, se mnogi soočajo z nenehnim finančnim omejevanjem, če ne celo z grožnjo o njihovi ukinitvi. Po drugi strani pa vse večje potrebe po novih spretnostih in ustreznih možnostih za učenje povzročajo naraščajoče povpraševanje po informacijah in dokumentaciji o izobraževanju odraslih. Eno samo informacijsko-dokumentacijsko središče seveda ne more obvladati naraščajočega povpraševanja ter mnogovrstnosti in kulturne raznoterosti informacij. Mnoga središča so se zato začela povezovati v omrežja – po kriteriju, da gre za izobraževanje odraslih ali po geografski pripadnosti. Dejstvo je, da sta izmenjava virov in mednarodno sodelovanje postala nuja in izziv hkrati.

Tega izziva smo se dotaknili tudi na konferenci CONFITEA V, kjer je bila prvič v zgodovini petih mednarodnih Unescovih konferenc organizirana delavnica o informacijsko-dokumentacijski dejavnosti na področju izobraževanja odraslih. Koordinirala jo je Ursula Giere, raziskovalka in vodja dokumentacijskega centra in knjižnice Unescovega inštituta za izobraževanje. Sodelovali so vodstveni delavci, raziskovalci in dokumentalisti, ki so si izmenjali izkušnje in zamisli ter začrtali navodila za nadaljnje delo. Konkretni cilj te delavnice je bila vzpostavitev temeljev in napotkov za razvoj t. i. 'žOmrežja omrežij' informacijsko-dokumentacijskih središč po svetu. Namen tega omrežja pa bi bil prikazati in razrešiti trenutno neenako zbiranje in diseminacijo literature/medijev in informacij o izobraževanju odraslih v različnih svetovnih regijah. Na delavnici je bil imenovan izvršni odbor s predstavniki institucij iz vsega sveta: Unesco, Mednarodni urad za izobraževanje, Mednarodni svet za izobraževanje odraslih (ICAE), Svetovna banka, Center za dokumentacijo o izobraževanju odraslih in o položaju žensk, Sirakuška univerzitetna knjižnica in arhiv, Andragoški center Slovenije, ERIC Clearinghouse o izobraževanju odraslih in poklicnem izobraževanju, ALICE (Informacijska banka Evropske skupnosti o neformalnem izobraževanju odraslih v Evropi), Roessing fundacija iz Namibije, ACCU, ASPBAE, REDUC iz Latinske Amerike, Univerza v Damasku in nepalsko Ministrstvo za šolstvo.

Srečanje izvršnega odbora je načrtovano v drugi polovici leta 1998 z namenom, da člani preučijo dolgoročno usmeritev pri uvajanju Omrežja omrežij, kar zadeva njegovo organizacijo, strukturo, določitev odgovornosti, financiranje, ustanavljanje središč, uporabo

novih tehnologij in s tem lažji dostop do informacij, preseganje kulturnih različnosti ter komunikacijskih ovir. Pregled informacijsko-dokumentacijskih storitev, ki ga trenutno pripravlja Dokumentacijski center pri UIE, bo dalj ustrezno informacijsko podporo za diskusije na sestanku izvršnega odbora.

Več informacij o nadaljnjem razvoju Omrežja omrežij bo mogoče pridobiti iz treh aktivnosti, ki pomenijo nadaljevanje delavnice CONFINTEA V. Trenutno jih koordinira Dokumentacijski center pri UIE, ki v zadnjih desetletjih zavzema vodilno vlogo na področju mednarodne informacijsko-dokumentacijske dejavnosti izobraževanja odraslih:

1. priprava mednarodnega direktorija informacijsko-dokumentacijskih služb po svetu s poudarkom na naraščajoči uporabi novih tehnologij;
2. priprava analitične bibliografije o informacijsko-dokumentacijskih službah in omrežjih na področju izobraževanja odraslih;
3. Priprava analitičnega pregleda dokumentacije, ki je nastala v omenjeni delavnici CONFINTEA V.

Do priprave tega članka se je Omrežju omrežij priključilo 62 informacijsko-dokumentacijskih središč.

Razvoj Omrežja omrežij je usklajen z naslednjimi točkami Akcijskega načrta za prihodnost učenja odraslih, sprejetega na CONFINTEA V:

točka 20c: Zboljšanje razmer za strokovni razvoj izobraževalcev in svetovalcev za odrasle /./ z razvijanjem informacijskih in dokumentacijskih storitev, tako da bodo vsi imeli dostop do njih in da bodo odražale kulturno identiteto okolja, v katerem delujejo.

točka 22c: Pospesevanje raziskovanja in študija učenja odraslih, ki naj zajame tudi politiko in naj bo akcijsko usmerjeno /./ z razvijanjem in povečevanjem zmogljivosti za raziskovanje in razširjanje znanja, s spodbujanjem izmenjave informacij, novih modelov in najboljših zgledov v državi in med narodi.

točka 23a: Priznavanje nove vloge države in socialnih partnerjev /./ z dogovori o njihovi medsebojni odgovornosti in sprejetjem ustreznih pravil za njihovo sodelovanje /./ za zagotavljanje strokovne podpore za odločanje političnih struktur, raziskovalcev, udeležencev izobraževanja prek omrežij.

točka 55: Strategije in mehanizmi izpeljave določil CONFINTEA V naj /./ zaradi ekonomičnosti in večje učinkovitosti /./ temeljijo na obstoječih institucijah, strukturah in omrežjih.

točka 57: Na mednarodni ravni naj ima vodilno vlogo Unesco /./ skupaj z drugimi /./ omrežji. Unescov inštitut za izobraževanje (UIE) naj se okrepi in postane mednarodno referenčno središče za izobraževanje odraslih.

Ursula Giere, UIE Hamburg

KOTIČEK JE VAŠ

Demonstracijska skupina – nov Dobin projekt

Že nekaj časa je vsem, ki delamo v izobraževanju odraslih, jasno, da učitelja zgolj formalna izobrazba, ko je ta na začetku svoje poklicne poti, ne oboroži za takojšnje učinkovito in samostojno delo z odraslimi. Še posebej je to moč opaziti pri poučevanju tujih jezikov, kjer se načini in metode dela tako hitro izpopolnjujejo in spreminjajo, da je praktično nemogoče tem spremembam takoj slediti tudi v učnih načrtih in standardih znanj ustreznih fakultet.

Vsak učitelj začetnik potrebuje mentorja, ki mu zaupa, ga usmerja, mu svetuje in daje korektno povratne informacije o njegovem delu. Prav zato smo se v Dobi odločili, da se v letošnjem letu projektno lotimo uvajanja mentorstva za učitelje, ki so sicer zaključili visokošolski študij jezika, a so brez praktičnih izkušenj pri delu z odraslimi. Vpeljali smo posebne, t. i. demonstracijske skupine za programe tujih jezikov, kjer imajo ti učitelji:

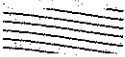
- možnost spremljati delo izkušenih kolegov,
- se sami preizkusiti v poučevanju odraslih pod vodstvom mentorja.

Opazovane in izvedene ure mentor in učitelj začetnik na rednih srečanjih temeljito analizirata in evalvirata, pripravita cilje opazovanj naslednjega srečanja in predloge za izvajanje nadaljnjih demonstracijskih ur. Celoten projekt vodita vodji jezikovnih programov, ki usklajujeta in nadzorujeta delo mentorjev, organizirata interna izobraževanja z domačimi in tujimi strokovnjaki in pripravljata evalvacijo projekta. Po prvih delnih analizah se je projekt izkazal kot utemeljen in uspešen. Z zbiranjem povratnih informacij učiteljev, ki so vključeni v projekt, pa se že kaže potreba po razširitvi prvotno postavljenih ciljev.

Irena Amič, Mateja Geder, Doba Maribor

OČI KRITIKE

Ali bo izobraževanje z davkom na dodano vrednost postalo še bolj nedosegljivo?

Sestavni del izboljševanja konkurenčnosti neke države na svetovnem trgu je oblikovanje strategije gospodarskega razvoja.

Ključni cilji strategije gospodarskega razvoja Slovenije so (Senjur, 1994):

1. hitrejša gospodarska rast z razvojnim dohitevanjem razvitih evropskih držav;
2. večja konkurenčnost slovenskega gospodarstva;
3. vključevanje v evropsko povezovanje;
4. trajna obstojnost gospodarskega razvoja z okoljskega, socialnega in nacionalno-kulturnega vidika.

Slovenija se lahko tržnim razmeram in tokovom v svetovnem, predvsem pa v evropskem gospodarskem prostoru le prilagaja, nanje pa ne more vplivati.

Načeloma velja, da je obseg domačega brutoproizvoda odvisen od proizvodnih dejavnikov, ki vplivajo nanj v različnih medsebojnih kombinacijah. Le-ti se lahko med sabo nadomestijo. To pomeni, da lahko določen obseg proizvodnje dosežemo z različno kombinacijo proizvodnih dejavnikov. Na izobraževanje moramo gledati kot na enega od dejavnikov gospodarskega razvoja ali vsaj kot na njegov prvi pogoj. S tem pa tudi izdatki za izobraževanje niso več "poraba", ampak postanejo razvojni kazalec.

Usmerjanje izobraževanja v svetu zaznamujejo:

- koncept permanentnega izobraževanja, ki bo rezultiral v dveh, medsebojno povezanih značilnostih bodoče družbe: doživljenjskemu izobraževanju in "učeci se družbi";
- prehod od kvantitativnih h kvalitativnim spremembam izobraževanja;
- situacija, ko je znanje pomembnejše kot pot do njega, zato bo prišlo do uveljavitve neformalnih oblik izobraževanja.

Zaradi omejenosti naravnih virov je v manjših državah še posebej pomembno in nujno, da je znanje čim bolj izrabljeno in prebivalstvo čim bolj izobraženo, tega pa za Slovenijo ne moremo trditi. Zaostajanje opazimo že pri formalni izobrazbi prebivalstva Slovenije, ki ima le 5,8 odstotka fakultetno izobraženega prebivalstva, 6 odstotkov z dveletno visoko šolo in 47,3 odstotka s srednjo šolo. Osnovno šolo ali manj ima kar 40,9 odstotka prebivalcev RS, ki bodo kaj kmalu predstavljali jedro brezposelnosti.

Prihodnost izobraževanja v Sloveniji, predvsem za to zadnjo skupino, bo po vsej verjetnosti krojil tudi sprejem zakona o davku na dodano vrednost, ki bi naj s 1. januarjem 1999 nadomestil sedanje prometne davke. Z njim naj bi bil tudi izpolnjen eden ključnih pogojev za vključitev Slovenije v Evropsko unijo, kjer je taka oblika obdavčenja obvezna. Davčni zavezanci za davek na dodano vrednost bodo vsi, ki opravljajo kakršnokoli pridobitno dejavnost na ozemlju Slovenije, oziroma vsi, ki so v zadnjem letu opravljali obdavčljiv promet in je ta presegel 2 milijona tolarjev bruto. Davek na dodano vrednost je pravzaprav enostaven davek, ki se obračunava od vsakega prometa blaga ali storitev.

V primerjavi s trenutno veljavnim sistemom prometnega davka pravzaprav ni oziroma ne bo bistvenih razlik. Navadni državljani smo kot kupci blaga ali storitev vedno končni porabniki in plačamo ves davek. Prodajalec blaga ali storitev pa bo odvedel le tisti del, ki mu bo ostal, potem ko bo odštel vstopni davek. Vendar mora imeti za to ustrezno evidenco, dokumentacijo, račune. Tako bo tudi z vzpostavitvijo enotne

podatkovne zbirke vseh davčnih zavezancev možen večji nadzor. Z uveljavitvijo davka na dodano vrednost naj bi se zaradi povečanja števila davčnih zavezancev prilivi v državno blagajno povečali in tudi možnost utaj bo manjša. Predvidena je enotna 20-odstotna splošna davčna stopnja, s katero bi predvsem poenostavili obračunavanje davka. To pa v praksi pomeni precejšnje podražitve vsega, kar je zdaj obdavčeno z nižjimi prometnimi davki (kulturne storitve, hrana, šolske potrebščine...).

V 35. členu predloga zakona o davku na dodano vrednost so navedene davčne oprostitve. Med njimi so tudi storitve predšolske vzgoje in izobraževanja otrok in mladine, šolskega in univerzitetnega izobraževanja, ki jih ponujajo osebe javnega prava, vključno z izdelki in storitvami, tesno povezanimi s temi dejavnostmi. Kaj pa bo z ostalimi izobraževalnimi storitvami, ki so trenutno obdavčene s 5 odstotki? Podražile se bodo in postale še bolj nedostopne tistim, ki jih, tudi zaradi slabšega socialnega položaja, najbolj potrebujejo. Pripravljenost posameznikov in družin, da financirajo lastno izobraževanje, lahko ilustriramo s podatkom o spremembi v financiranju udeležbe v srednješolskih programih za odrasle: delež posameznika v strukturi cene izvedbe se je povečal od 41 odstotkov v letu 1989 na 70 odstotkov v letu 1994, delež podjetja se je v istem obdobju zmanjšal od 52 odstotkov na 24; delež države pa od 7 na 6 odstotkov. (Vir: O. Drogenik, ACS, 1996)

Menim, da bi morala vlada oprostiti plačilo davka na vse izobraževalne oblike in tako povečati dostopnost izobraževanja mladim, brezposelnim ali premalo izobraženim oziroma vsem zainteresiranim. Sprejeti bi morala ukrepe, s katerimi bi povečala motivacijo posameznikov in podjetij za posodabljanje znanja in s tem vplivala na gospodarski razvoj.

Alenka Gorza Čretnik, Zveza ljudskih univerz Slovenije

KAJ MENITE?

Etični vidiki izobraževanja

Kadar član(-ica) oceni, da se od njega (nje) zahteva ali pričakuje delovanje, ki je v nasprotju z njegovimi (njenimi) etičnimi načeli ali osebnim znanstvenim in intelektualnim prepričanjem ali človeško vestjo, je dolžan(-na) sprožiti razpravo o tem vprašanju. Če razprava pokaže, da so njegovi (njeni) pomisleki upravičeni, če se konča brez jasnega izida ali če do razprave brez krivde člana sploh ne pride, društvo podpira članovo pravico, da ravna po svoji vesti.

(Člen 4, Kodeks univerzitetnih profesorjev Slovenije)

